

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Bouchetto 5,
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
o o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Gonilna sila.

«Če bi ne bilo socialnih demokratov in če bi se jih mnogo ljudi ne bala, bi še ne obsteljal napredek, ki smo ga storili v socialni reformi».

(Knez Bismarck v nemškem državnem zboru dne 26. novembra 1884).

Te besede sovražnika socialistov naj bi si naši nasprotniki, pa tudi indiferentni dobro zapomnili. Bismarcka častijo nemški nacionalci kot nekakega polboga in vse kar je govoril in pisal, smatrajo kot neovržno resnico. Da je poznal meščanstvo tako dobro kakor je sovražil socialiste, je vendar vedel, da se more meščanstvo riniti naprej le po gonilni sili socializma.

Kako prav je imel nemški kancler, ko je označil socialno demokratično gibanje kot gonilno silo javnega življenja, so se avstrijski železničarji tekom zadnjih let lahko prepričali. Državo in meščanstvo se je moralo šele po vzbujanju naše moči opozoriti na dolžnosti, ki so jim bile napram železniškemu proletarijatu poprej neznanе. Zasluga, da se je te sloje predramilo in podrlo jez brezdelnosti, pripada neoporečno socialno demokratični organizaciji.

Kakor povsod kjer se je predramil delavski razred, je tudi tu skušala država in buržoazija nekaj časa kljubovati novemu gibanju. Ko pa to ni nič izdalo, so meščanske stranke izremenile taktiko: nastali so odkladki krščanskih in nacionalnih strokovnih organizacij, ki naj bi se borile z drugim orožjem, med ko bi naj železničarje zopet privedle nazaj v meščanski tabor. Kakor se prej nobena meščanska stranka ni brigala za železničarje, dokler niso bili zaveden političen činitelj, tako so se jim pričeli vsestransko laskati, ko se je videlo, da so se železničarjem postavili zoper svoje nasprotnike. Ako se je hotelo železničarje zopet privabiti v meščanski tabor, se jih je moralo skusiti pripraviti do prepričanja, da je vsako zboljšanje, ki se ga je dosedaj doseglo, jedino le uspeh meščanskih, krščanskih in nacionalnih organizacij. To sicer ni bila lahka naloga, toda s kričanjem se je hotelo to sugerirati masam. Tako trdijo tudi sedaj nacionalne organizacije, oziroma njih voditelji.

Tako zatrjujejo nacionalci, da bi se nikdar ne bilo v zbornici sprejelo 38milionskega predloga, če ne bi bili meščanski poslanci zanj glasovali. Gotovo ne. Zahaj pa so glasovali meščanski poslanci za ta predlog? Ker so se bali, da bi izgubili še zadnji ostanek zaupanja pri železničarjih, če bi meščanske stranke glasovale proti temu predlogu in da bi le socialni demokratje imeli uspeh vsled odklonitve tega predloga. Velikansko razburjenje, ki ga je vzbudilo izdajstvo meščanskih poslancev pri odklonitvi 20-milionskega predloga in potem pri odklonitvi 8. 8-milionskega predloga med železničarji, še tiči nacionalcem v vseh udih. Vsled tega že z ozirom na njih lastne pri-

padnike niso smeli glasovati proti 38-milionskemu predlogu. Prikrto predbacivanje, da je sodr. Tomschik stavil 69-milionski predlog iz demagogičnih vzrokov, ker je vedel, da ne bo nikdar sprejet, je le past, v katero so se nacionalci sami vjeli. Zakaj pa je stavila nacionalna koalicija svoj 62 milionski predlog, če ji je bilo že vnaprej znano, da se s tako visokimi svotami ne bo moglo prodreti? To pomenja le prazno demonstracijo zolte gospode, s katero hočejo vplivati na javnost. V resnici je s tem jasno dokazano, da so se nacionalci morali podati pritisku in moči socialno demokratične organizacije, da torej zopet ni mogoč tudi ta skromen napredek brez socialne demokracije.

To spoznanje, kateremu se dandanes ne more nikdo več odtegniti, kdor ve odkod pride pritisk, nalaga železničarjem sveto dolžnost. Orožje s katerim smo si izvojevali vse uspehe, se mora še bolj poostriiti. Sedaj velja korakati naprej, da se delen uspeh izpremeni v popolnega. Da dosežemo še tistih 17 milionov, ki nam jih vlada še ostaja dolžna, bodo stranke v zbornici morale z barvo na dan: pokazati bodo morale, če hočejo dovoliti finančijelnega sredstva. Železničarji bodo morali sedaj biti tista vest, ki bo poslance čuvala, da ne bodo »pozabili« na teh 17 milionov. Socialno demokratična organizacija mora ostati močna, da še bo nadalje gonilna sila, ki bo pravočasno pomagala, da se na železničarje ne pozabi. Pomnožimo to gonilno silo s tem, da neprenehoma poglobljamo naše ideje in da pridobivamo naši organizaciji novih članov kjer jih le moremo!

Naš letni račun.

Obča navada je, da vsak zasebnik in vsaka družba ob koncu leta nekoliko premotri svoje delovanje in svoje uspehe v pretečenem letu. Tako na primer pregleda trgovec koncem leta, ali je uspevala njegova trgovina, koliko je pridobil in koliko je izgubil ali pa zamudil v pretečenem letu. Tudi naša dolžnost je, da si nekoliko ogledamo naše boje in naše uspehe, ki smo jih imeli prejšnje leto. Dasi ravno se organizacije ne more primerjati trgovinam, je vendar koristno in važno, da smo si na jasnem, kaj smo pridobili in kaj smo zamudili. Vled tega podajemo našim čitateljem tukaj naš letni račun, iz katerega je razvidno, kaj je storila naša organizacija za svoje člane.

Vsled zavlačujoče izvedbe koncesij državnim železničarjem od strani železniškega ministrstva, tičočim se delavcev kakor tudi nastavljenega osebja in vsled vedno naraščajoče draginje živil in stanovanj po vsej Avstriji je bila organizacija primorana, da uvede obsežno akcijo za zboljšanje položaja železniškega osebja. Ker se je vlada skušala izogniti pogajanjem z organizacijo in je sama povedla rešitev tega vprašanja na parlamentarno polje, je razven naše strokovne orga-

nizacije nastopila tudi socialnodemokratična frakcija pri tem velikem gibanju, pri katerem je prizadetih okoli 240.000 oseb. Po dolgotrajnih pogajanjih v državnem zboru in marsikaterih zavlačevalnih poskusih vlade se je organizaciji in frakciji vendar le posrečilo parlament pripraviti do tega, da sklene resolucijskim potom znesek 38 milijonov kron za zboljšanje železničarjem. Vlada je za sedaj dala le 21 milijonov kron, toda morala se bo že pripraviti na to, da da še tistih 17 milijonov kron, ki še manjkajo do 38 milijonov.

Znesek 21 milijonov kron se razdeli približno sledeče:

Za delavce 10 milijonov (zboljšanje plač okoli 6.6 milijonov, kar odgovarja povprečno 10 odstotnemu povešku in 3.4 milijonov za dopuste, plačilno avtomatiko, stabilizacijo, delovni red itd.) — Za poduradnike in slugе okoli 8 milijonov kron (za zvišanje stanarinske doklade, n. pr. na Dunaju za 100 kron na leto, brez razlike plačilne stopnje, in za zenačenje ostrin). — Za uradnike 3 milijone kron (za zvišanje stanarinske doklade in zenačenje ostrin).

Važna in potrebna zboljšanja je vlada iz takozvanih principijelnih razlogov odklonila, dasiravno bi ne bila stala kdove kako velikega zneska. To pa je storila vlada raditega, ker se boji, da bi potem morala tudi vsem drugim državnim nastavljenecem kaj več dati. To pa ne more železničarjev ovirati, da zahtevajo, kar je zanje nujno potrebno, dokler se ne bo vpoštevalo njih upravičenih želja.

V pretečenem letu smo imeli opraviti s celo vrsto delnih gibanj kakor n. pr. z gibanjem prožnih delavcev na Dunaju in lokalnih progah, ki je končalo z uspehom. Ravnotako pri celi vrsti lokalnih in zasebnih železnic, kjer smo tudi dosegli lepe uspehe.

Kar se tiče intervencij, je naša organizacija v pretečenem letu intenzivno delovala. Izvršila je nič manj kot 939 intervencij pri raznih železniških upravah in uradih. V največ slučajih se je tem potom doseglo popoln uspeh, v ostalih slučajih pa po večini delen uspeh v korist članov.

Organizacija je torej imela v pretečenem letu opravljati intenzivno delo in ga bo morala tudi v tem letu opravljati glede mnogih zadev, ki se tičejo vseh železničarjev. Na vrsti je socialno zavarovanje, službena pragmatika, potem načrt novega kazenskega zakona, ki ga bo vlada v kratkem predložila zbornici in s katerim namerava železničarjem odvzeti koalicijsko pravico itd. Torej nas čaka še mnogo trdega dela.

Kar se tiče članskega gibanja, je naša organizacija imela v pretečenem letu prirastek okoli 3500 članov, tako da šteje sedaj pad 59.000 članov. Žalibog pa moramo še omeniti močno fluktuacijo. — Skupni dohodki so znašali okoli 707.500 kron, skupni izdatki pa okoli 649.500 kron.

V sredo 20. decembra 1911 sta bila pri generalnem ravnatelju južne železnice zastopnika Splošnega pravovarstvenega društva, sodruga Rudolf Weigl in poslanec Tomschik, katerima je generalni ravnatelj dal enako izjavo glede zboljšanja dohodkov osebja, kakor članom personalne komisije uradnikov.

Glede zenačenja ostrin bo zastopstvo personalne komisije poduradnikov in slug posredovalo pri generalnem ravnatelju, kakor hitro bo izdana objava železniškega ministerstva.

Glede delavcev je generalni ravnatelj izjavil, pa se bo zboljšanje mezt izvršilo s posebnim ozirom na obstoječe plačilne razmere delavcev južne železnice in sicer z veljavo od tistega časa, s katerim uvede državna železnica nameravana zboljšanja. Pred izvedbo pa se bo še zaslišalo centralni delavski odbor južne železnice.

* *

Med tem kō to poročamo, se je objavilo zboljšanje za poduradnike, sluge in delavce državnih železnic, o čemer bomo v prihodnji številki poročali.

Zboljšanje za železničarje.

Ker zboljšanja delavskih plač še vedno niso bila objavljena, in ker se je pri izvedbi zboljšanj definitivnemu osebju marsikaj napravilo, kar vzbuja nezauptost osebja, je poslanec sodr. Tomschik po nalogu organizacije 11. m. m. posredoval pri železniškem ministru baronu Forsterju in mu v enournem pogovoru predložil priložbe in želje osebja.

Za strokovniške pomočnike se je zahtevalo, da se tudi pri njih stabilizaciji odpravi vračunanje službene obleke in da se razlike zenači z dokladami.

Pri stabilizaciji delavcev s 1. januarjem 1912 se je zahtevalo, da se jih pri razdelitvi njih zaslužka na plačo in stanarinsko doklado ne oškoduje za zboljšanje zvišane stanarinske doklade, ker bi sicer propadli pri zvišanju mezde in pri zvišanju stanarinske doklade.

Za čuvaje se je zahtevalo, da se jim pri zenačenju ostrin všteta službena doba od nastavljenja z mesečno 48 kron naprej in ne šele morda od časa uvrstitve v III. kategorijo slug.

Opozarjalo se je na namero, da se sedaj pri zvišanju stanarinske doklade takoj za celo leto pridrži kolkovino, kar bi zopet pomenjalo oškodovanje osebja.

Nadalje se je opozarjalo na odlok glederežijskih voženj vlakospremnega osebja, čegar odpravo je zahteval sodr. Tomschik.

Glede zenačenja ostrin je opozarjal sodr. Tomschik tudi na prikrajšanje delavcev o priliki stabilizacije, ki se jih naj odškoduje pri zenačenju ostrin.

Nadalje je sodr. Tomschik temeljito razložil vprašanje mezdnega zboljšanja, avtomatike dopustov, delovnega reda, stabilizacije itd. Posebej pa je povdarjal, da se rednih napredovanj, to je tistih, ki bi se imela izvršiti 1. januarja, dosedaj še niso izvršila, kar vzbuja skrajno nezauptost delavstva. Ravnotako tudi ni nič znano o načinu zboljšanja itd. Tudi za to zadevo je sodrug Tomschik naznanil deputacijo delavcev.

Minister je pazno poslušal, marljivo beležil in obljubil, da bo vpošteval navedena vprašanja kolikor je v njegovi moči. Kar se tiče mezdnega zboljšanja, še ni mogel končno odločiti, ker je potrebno še tu pa tam kaj spremeniti; skrbel pa bode, da bo kmalu vse v redu. Nato je prosil sodruga Tomschika, da gre glede režijskih voženj k poročevalcu, vladnemu svetniku Karaseku, da mu predloži priložbe, kar se je tudi zgodilo.

Kar se tiče izostalih zboljšanj, ki presegajo svoto 21 milijonov in ki jih je zbornica sprejela, bo socialno demokratična frakcija pri posvetovanju o proračunu stavila potrebne predloge.

*

Deputacija centralnih delavskih odborov v železniškem ministerstvu.

Centralni delavski odborniki, sodrugi Schneider, Pražak, Tantsin, Valenta, Kubiček, Fuchs, Waldhauser in Millner, so se dne 16. m. m. podali k železniškemu ministru, da se poučijo o odredbah bližnje regulacije plač, odnosno, da nanje vplivajo glede raznih vprašanj. Predvsem je deputacijo vprašala kedaj se bo izvedlo zboljšanje plač in če bo zboljšanje tako, da se stabilizacije ne more omejiti, ker bi vsled zvišanja stabilizacijske plače in stanarinske doklade v višini 200 kron dosega stabilizacije le tedaj ostala v primernem razmerju. Ta zadeva je za delavce posebnega pomena. Povdarjalo se je, naj se zabranjuje možnost prikrajšanja. Vprašanje stabilizacijskega zboljšanja z ozirom na normiranje in pomnožitev mest, kakor tudi na glavno vprašanje glede stabilizacije pri poddržavljenih železnicah je za delavce velike važnosti. Akordne razmere pri poddržavljenih železnicah so nujno potrebne zboljšanja, ker je zaslužek preveč neenak.

Nadalje je deputacija poročala železniškemu ministru, da je glede krajših napredovalnih rokov ministerjalni svetnik dr. Boess dne 8. m. m. deputaciji izjavil, da se je pri tej plačilni avtomatiki sreljalo čez cilj. To je delavce jako razburilo, ker skušnija uči, da napredovalni roki napram onim stabilnega osebja škodljivo učinkujejo, kakor je to razvidno iz liste, ki je bila lansko leto predložena železničarskemu ministerstvu.

Končno je deputacija zahtevala, da se ozira tudi na stabilizacijo progovzdrževalnih profesijonistov, ker ti opravljajo svojo službo večinoma kot samostojni delavci.

Minister je na vse točke precej podrobno odgovorjal. Da se more izvesti regulacijo plač šele sredi februarja, je sicer neljuba zamuda, toda izvedba da mnogo dela. Zvišanje plač se bo enako in krajem primerno izvršilo. Kar se tiče zboljšanja stabilizacij, normiranja in pomnožitve mest, so to vprašanja, na katere ni možno takoj odgovoriti in se jih mora še proučavati. Tudi na zboljšanje akordnih razmer je treba študij, ker obstajajo nedostatki; ki jih treba prej odpraviti. Na odpravo akorda ni misliti.

Kar se tiče izvedbe plačilne regulacije sploh, je že vse pripravljeno, da se bo povsod enako postopalo, da ne bo ena ali druga kategorija dobila več ali manj. Končno je minister obljubil, da se bo na licu mesta prepričalo, kaj je možno storiti za stabiliziranje progovzdrževalnih profesijonistov.

Proč s ključarji.

V južnoželezniških skladiščih v Trstu so se dogajale že dalje časa tatvine, ne da bi bilo možno priti na sled tatvom. Dne 10. m. m. zvečer so razkladali delavci v skladišču blago in je skladiščni nadzornik Komoter opazil, da se nekdo plazi med kavnimi vrečami, ki so bile pripravljene za nakladanje. Mož je navrtal vrečo in spustil vsebino v žep svojega plašča. Skladiščni nadzornik je pristopil k njemu in videl, da je zločinec čuvaj ključar. Odvedel ga je brez odpora k skladiščnemu načelniku g. Broschu, kjer se je ugotovilo, da je imel kilogram kave v žepu. Ko so delavci drugi dan zvedeli, kaj se je zgodilo, so ogorčeni sklicali na železnici sestanek med opoldanskim odmorom in si izvolili petorico delavcev z nalogo, da obvestijo postajenačelnika, da s takimi ne delajo več in da zahtevajo takojšno odstranitev ključarjev. Gospod postajenačelnik je dal zagotovilo, da bo to zadevo takoj sporočil na Dunaj, ker ni kompetenten za odpoved. Delavcev pa ni zadovoljil postajenačelnikov odgovor in zvečer so privreli v Delavski dom, da tam protestirajo proti nadaljni uporabi ključarjev na železnici. Razburjenost delavstva je bila tako velika, da je moral železničarski tajnik sodrug Kopač uporabiti

vso svojo zgovornost, da se je sprejela sledeča resolucija:

Dne 11. januarja 1912. v »Delavskem domu« v Trstu zbrani delavci južne železnice protestirajo odločno proti nadaljni uporabi ključarjev na južni železnici in nalagajo tajniku železničarske organizacije sodrugu Kopaču, da nemudoma obvesti centralno društveno vodstvo o dogodku ter da ono posreduje pri ravnateljstvu južne železnice na Dunaju zaradi odstranitve ključarjev iz službe na južnem kolodvoru v Trstu. Prevzamejo pa naj to službo kakor svoječasnno zopet družbeni delavci, ki jamčijo odškodnino za eventualne tatvine z akordnim zaslužkom. Definitivno rešitev gornjega vprašanja pričakujejo delavci v teku 8 dni. Za slučaj, da uprava južne železnice ne bi upoštevala upravičene zahteve delavstva, odklanjajo zbrani delavci južne železnice vso odgovornost za eventualne posledice.

Arogantno postopanje teh organov napram delavcem, in vedno neopravičeno sumničenje je privedlo delavstvo do zaključka, da je bolje jetniku kakor delavcu pod nadzorstvom nekaterih tako dvomljivih subjektov. Pomisliti je tudi treba, da so imeli prej stari in pohabljeni delavci to lahko službo, ki jo danes opravljajo ključarji.

Ker je bilo že mnogo delavcev od strani teh čednih »čuvajev« neopravičeno obdolženih tatvine, zahtevajo delavci, da se na vsak način odstrani čuvaje ključarske družbe z južnega kolodvora. V ponedeljek, 15. m. m. so delavci dali duška svojemu ogorčenju in so se popoldne zbrali na planem, da se pogovorijo o zadevi. Gospoda subdirektor in postajenačelnik, kakor tudi zaupniki so pomirjevalno vplivali na delavce.

Sodrugu Kopaču in nekaterim zaupnikom se je končno posrečilo delavce pregovoriti, da so odkorakali v gostilno »International«. Tam se je nadaljeval shod ter se je posrečilo pomiriti duhove; izvolil se je 10članski akcijski odbor, ki se ima pogajati z zastopniki železnice. Dne 17. januarja sta že prišla z Dunaja dva gospoda od ravnateljstva s katerima se je drugi dan v navzočnosti lokalnih predstojnikov vršila obravnava. Zastopniki delavstva so predložili precej obširen material, za katerega preiskavo sta si zaupnika direkcije dala rok do konca tega meseca.

Odbor je pri tej priložnosti spomnil gospe od ravnateljstva na nekatere netočnosti v službenem napredovanju delavcev. Nekateri delavci so namreč toliko julija kakor tudi januarja bili izpuščeni, da niso dobili povišanja, ki jim gre. Zastopniki delavcev so sicer večkrat intervenirali pri postajenačelniku a vedno brezuspešno. Seveda, da je temu bila kriva v prvi vrsti nesložnost v organizaciji, ker žal delavci preradi pozablajo, da organizacija ni samo potrebna za pridobivanje pravic, ampak tudi za varstvo tega, kar so si že pridobili. Gospodje so kar strmeli nad nekaterimi stvarmi, ki so jih delavci navedli, rekli so da jim to in ono ni bilo znano.

Tako so na primer med drugim delavci na železnici, ki imajo 30—40 let službe in se jih še vedno v knjigah vodi kot provizorične, pomožne delavce (Aushifsarbeiter). Ker so pa pomožni delavci tudi tisti, ki so šele na železnico prišli, za to se je zonimi starimi ravno tako postopalo kakor z mladimi.

Tako so na primer stari delavci, ki imajo 20 in več let službe, bili popolnoma pri julijski regulaciji izpuščeni med tem ko so mlajši delavci dobili po 10 vinarjev. Temu nasproti so pa graški stari delavci dobili po 10, 20. in 30. vin. na dan poboljška. Zastopniki ravnateljstva so obljubili, da bodo vse pomanjkljivosti v najkrajšem času popravljene.

Delavska solidarnost je bila naravnost občudovanja vredna, ker morda še v nobenem vprašanju ni delavstvo tako častno in energično nastopilo, kakor tokrat.

Iz tega je razvidno, da je solidarnost lepa reč in toliko večjega pomena, ker se je že mislilo, da niso tržaški železničarji za noben nastop več zmožni.

Ali s tem pa vendar niso nekateri ljudje zadovoljni, in eden, kateremu žilica ne da

miru, je prožni mojster **Johann Škerjanc**, kakor se on sam podpisuje, kadar nastopa kot kandidat »Edinosti« pri državnih železničarjih.

Gospod Johann je uvidel velikansko nevarnost za njegovo rumeno, in zato je ubral vse strune, da prestriže tej solidarnosti kot Herod otroku življenje. In hajd, brž je teklen na obratno nadzornišvo k g. višjemu nadzorniku Stümpfelnu tožit, češ da se socialisti hvalijo, da so dosegli uspeh in zmago in, da so mu popolnoma zmedli njegove zveste, ki jih je itak že zelo malo, ter da je nevarnost, da se še tisto malo izneveri, kar ima v svoji organizaciji ker se ti vražji rdečkarji vedno množe, namesto da bi jih vrag vzel enkrat za vselej. In g. Stümpfel ga je potolažil, češ naj se nikar ne boji, on bo že izjavil, da ni res, da so sociji kaj dosegli. In gosp. Škerjanc še ni bil s tem zadovoljen; prosil je g. Stümpfela, da naj on sam socijem v obraz pove, da niso nič dosegli. In tako se je zgodilo! V soboto, 20. januarja popoldne je privlekel g. Škerjanc taka dva neverneža, ki ne verjameta v edino pravo krumirsko organizacijo, in še enega tovariša. Seveda sta se naša sodruga nemalo začudila, ko jima pove Johann, da gre k Stümpfelu. Ali takoj sta bila naša člana na jasnem, zakaj da gre.

Kdor še ne pozna g. Stümpfela, mu povemo, da je starokopitnež, ki se je že z notovo barko pripeljal na tržaški inšpektorat. O resničnem življenju nima ta gospod niti pojma, dasiravno je sin čuvaja. Vsled tega tudi ni čudno, da je kaj rad ugodil Škerjancu.

Gospodu Stümpfelu povemo le to, da že davno spada med staro železje in da je najbolje, če prosi za modro polo, ki si jo je že davno zaslužil.

V ilustracijo Škerjančeve garde omenimo samo še to, da se je takrat ko so vsi delavci zapustili postajo, šest narodnjakov skrilo v stranišče, ki so se na ta način umaknili drugim delavcem. Toda bog obvaruj, da bi jim kdo rekel, da so krumirji, ker s tem si nakopije njih velikansko zamero.

Sijajna zmaga socialistov v Nemčiji.

»Veliko veselje nešteti množice v Berlinu. Nepregledne množice ljudi so se valile proti kraljevemu gradu. Cesar jim je govoril nagovor: Kdor je proti nam tega pojašemo!« tako so se glasile brzojavke po predzadnjih državnozborskih volitvah leta 1907. Patriotje vseh kategorij, ne le v Nemčiji, temveč po vseh kapitalističnih državah, so se radovali, pričakuje končen popoln poraz socialne demokracije. Mi smo se jim smejali vzlic temu, da je tudi nas bolel neuspeh naših nemških sodrugov. Prepričani pa smo bili, da od takega pojava ne more biti odvisen obstoj ideje, ki je podprta z zgodovinskimi dejstvi in katere razvoj je utemeljen v povsem naravnih zakonih. Da smo imeli prav, nam dokazuje pravkar izvršena volitev državnega zbora in to zopet v Nemčiji. Tudi danes je veselje in radost v Nemčiji velikansko in gotovo večje nego leta 1907. Razlika pa je ta, da se danes ne vesele hurapatriotje, temveč proletarska Nemčija, ki vsekakor prihaja v svetovni zgodovini bolj v poštev kakor prvi. Volitve so končane in naše čitatelje bo gotovo zanimalo če jim napišemo nekoliko številke iz njih, kajti ravno številke so, ki nam najsičajneje dokazujejo, da socializem nemoteno napreduje vzlic lajanju kapitalističnih psov, ki skušajo z njim zakriti svojo pot do popolnega propada.

Dne 12. januarja — v petek — je govorila Nemčija, tista Nemčija, ki je pri vsaki priliki ponosna na svoj svetovno znani policijski sistem; govorila je tako glasno in jasno, da bodo odmev njenih glasov lahko čuli po vsem svetu. Zmaga, ki jo je ta dan izvojevala nemška socialna demokracija, je tako velikanska, da ji doslej ni para. Živo se še spominjamo, kako se leta 1903. jadikovali nasprotniki, ko je socialna demokracija v glavnih volitvah pridobila 56 mandatov. Še večja pa je bila njih poparjenost, ko so naši sodrugi tudi še v 118 ožjih volitvah prodrli s 25. kandidati in torej imeli 81 poslancev. To pa vzlic tesni združitvi

vseh nasprotnikov, ki so izdali skupno geslo: »Dol s socialno demokracijo!« Velikanski uspeh socialne demokracije je povzročil nepopisen strah nasprotnikov pred prihodnjimi volitvami leta 1907. in združili so vse svoje moči, da preprečijo nadaljni napredek stranke.

Z Bülowim geslom: »Proti rdečim in črnim«, se je udrihalo po nacionalističnih strunah in posrečilo se je zadati stranki s pomočjo indiferentov jako občutne udarce. Toda to veselje je imelo le jako kratko dobo. Pomoč lenuhov in neumnežev je pač pomagala iztrgati stranki nekoliko mandatov, toda to je bil popolnoma naraven pojav, kajti izvanredno visoko število socialno demokratičnih glasov leta 1903 je bilo posledica posebnih razmer, ki so takrat vladale v državi in povzročile, da je veliko volilcev iz meščanskih taborov glasovalo za socialno demokracijo. Stari pristaši stranke so ji ostali tudi leta 1907. zvesti in poleg teh se je njih število pomnožilo še za dobro četrtino milijona. To seveda ni bilo podobno porazu, na katerega so z vso gotovostjo računali visoki in najvišji krogi.

Veselje torej tudi leta 1907. ni bilo povsem odkritosrčno in prav kmalu se je pojavil grozen maček v vseh meščanskih vrstah, kajti pri vseh nadomestnih volitvah je socialna demokracija sijajno zmagovala. Strah pred narasčajočo »rdečo povodnijo« je narasčal od dne do dne in volilni proračuni meščanskih strank so postajali vsaki dan žalostnejši. 120, 125, da celo 150 mandatov so imeli vbeženih na račun stranke pri sedanjih volitvah. Seveda so pri teh številkah morda nekoliko namenoma pretiravali, ker so upali, da s tem spravijo meščanstvo v čim večji strah, in bo le-to napelo vse svoje moči, da prepreči pretečo nevarnost.

Tako hudo, kakor so si bojazljivci predstavljali, sicer dne 12. januarja ni prišlo in tudi v ožjih volitvah ni stranka dosegla tako visokega števila mandatov. Res pa je, da je napredek socialne demokracije velikanski in da se strauka v svojem proračunu ni zmotila.

64 mandatov

so dobili naši sodrugi takoj pri glavnih volitvah in od teh nad polovico v takih volilnih okrajih, ki prej niso bili strankina posest. Trije pridobljeni okraji sploh še nikoli niso bili v socialnodemokratični posesti. Zgubila pa je le dvoje okrajev in sicer: Pforzheim in Neustadt-Landau.

Glasov je dobila stranka pri glavnih volitvah

4.238.000.

Če se ozremo nazaj na leto 1871. v katerem je stranka prvič na podlagi splošnih državnozborskih volitev posegla v volilno borbo in dobila 124.000 glasov, ter temu številu nasproti postavimo število letošnjih glasov, potem nam menda nihče ne bo predbacival, da pretiravamo, če trdimo, da napredujemo. V samem Berlinu je bilo za socialno-demokratične kandidate oddanih 308.800 glasov in ti bodo imeli le 5 zastopnikov. Iz tega je razviden krivičen red, ki tudi v Nemčiji še ni odpravljen in ki omo-goča malim klikam nerazumno močno zastopstvo v državnem zboru, med tem ko najširše plasti volilcev istega nimajo. V splošnem je stranka od zadnjih volitev napredovala za en milijon glasov in razum naših bistroumnih klerikalcev ga menda ni več človeka na svetu, ki bi v tem dejstvu ne videl napredka, ki tudi nas navdaja z najboljšimi nadami za bodočnost.

V nemškem državnem zboru sedi 396 državnih poslancev. V glavnih volitvah je bilo izvoljenih 208 poslancev in sicer: 27 konservativcev, 5 državne stranke, 2 gospodarske zveze, 79 centroma, (črnuhov) 15 Poljakov, 4 narodni liberalci, 1 od zveze kmetovalcev, 64 socialnih demokratov, 7 alzaških klerikalcev, 1 neodvisen, 1 Danec, 1 zastopnik kmetske zveze, 1 divjak. Ostali volilni okraji so še enkrat volili v ožji volitvi, tako da je končni izid volitev sledeči:

Socialistov	110
Napredna ljudska stranka	43
Nacionalni liberalci	47

Danec	1
Centrum	93
Konservativci	43
Državna stranka	14
Antisemiti	14
Agrarna zveza	3
Poljaki	17
Welfi in divjaki	10

V okraju Ples-Ribnik je bila pa še dne 29. m. m. ponovna volitev, ker je Poljak Mielzynski, ki je bil izvoljen v dveh okrajih, odložil mandat tega okraja. Ko smo to pisali nam še izid ni bil znan, gotovo pa je, da so Poljaki obdržali tudi ta okraj in imajo torej 18 sedežev.

Da pa bodo naši čitatelji še očitvidneje videli napredek, odnosno izgubo posameznih strank, navajamo še sledeče številke:

Dobili so

socialisti	
letos	4,238.919 glasov
leta 1907	3,259.020 »
centrum (klerikalci)	
letos	2,012.990 »
leta 1907	2,179.743 »
nacionalni liberalci	
letos	1,671.297 »
leta 1907	1,637.048 »
naprednjaki	
letos	1,556.549 »
leta 1907	1,233.935 »
konservativci	
letos	1,149.916 »
leta 1907	1,060.209 »

Male strančice ne prihajajo v poštev. Volitev se je udeležilo letos 85,6 odstotkov, leta 1907. pa le 84,7 odstotkov.

Naprej torej korakamo in uspeh nam jamči, da smo na pravi poti. S tem pa ni rečeno, da sedaj lahko denemo roke navskriž, nasprotno, ravno napredek nas mora vspodbujati, da napnemo vse svoje sile in kar najhitreje odstranimo še one zadržke, ki nas ločijo od našega končnega cilja. Gotovo je, da tudi naš neizprosen nasprotnik kapitalizem ne bo spal, temveč da bo v zadnjih dihljajih vporabil na razpoložljiva sredstva — in teh je še precej — da otežkoči naš nadaljni razvoj in da ustvari sebi postojanko, v kateri bi še nekoliko časa lahko izkoriščal in vladal.

Tistih sredstev, ki jih ima kapitalizem nimamo mi na razpolago, zato pa imamo neštete množice naših sotrpinov, katerim je treba le potrebne izobrazbe in premoč bo na naši strani. To nalogo pa imajo vršiti naše politične, strokovne in gospodarske organizacije in zato ne bo prej miru, dokler ni zadnji delavec in zadnja delavka v njih včlanjena.

Državnozborske volitve so v Nemčiji končane, za nas pa so porodile nove in težke naloge, ki jih moramo rešiti.

Slava nemškim sodrugom!

Mi pa vsi na krov za nadaljnje delo.

Na krivih potih.

Splošna revolucija je zavlada v Izraelu. Kritika je glasna kakor še nikdar prej in splošna nezadovoljnost je dosegla višek. Toda kaj se je vendar zgodilo in povzročilo vse te pojave.

Odgovor na to vprašanje je jako težak, kajti tisti, ki ga žele, so prespali celo dobo razvoja in zato stoje danes pred dejstvi, ki pa v resnici niso nič drugega kakor plod razmer in jim je tuje, nepoznano vse kar gledajo z obličja v obličje. Razočarani so! Vlada ni ugodila njih zahtevam vzlic temu, da ga menda danes širom Avstrije ni človeka, izvzemši okamenele birokrate, ki danes žalibog vladajo to zavoženo državo, ki bi ne pripoznal dejstva bede v najširših krogih in sicer bede, ki so jo gotovo najmanj zakrivil ti krogi. Vprašujejo se: Kako je to mogoče? Odgovor pa jim je ogromna praznota brez konca in kraja. Toda ne! Vsak zakaj ima svoj zato in vsled tega so si ustvarili tudi za svoje vprašanje odgovor, ki

seveda še dolgo ni utemeljen, ki je pa vendar odgovor, ker vsaj odgovarja okusu takih nezadovoljnih, ki imajo pač pri vsaki priliki pogum kritikovati in zabavljati, se pa skrbno skrijejo v varno zavetje patrijotične lojalnosti, če bi bilo treba svoj pogum pokazati tudi tedaj ko je kakoršnakoli nevarnost v obližju. Iz varnega zavetja torej lete pušice in odgovarjajo na preje stavljen vprašanje: »Organizacija in funkcijonarji te organizacije so vzrok neuspeha, odnosno uspeha, ki pa nihogar na c. kr. drž. žel. ni zadovoljil«. Izstreljavanj takih pušic je seveda jako prijetna stvar, kajti strelec ima opravičeno zavest, da ga vsled tega streljanja bodo zavidali »njegovi predpostavljeni«, ki tvorijo bistven del njegove zaslužjene npravi, na drugi strani pa je zopet zasiguran, da ga organizacija za take izbruhe ne bo kaznovala, odnosno vlačila za ušesa, kar bi seveda po vseh zakonih naravno razvitih možgan, pošteno zaslužil. In tako slišimo vedno več glasov, ki unisono pojó lepo pesem in podobni divjemu petelinu pri svoji jutranji pesmi, popolnoma prezirajo hinavsko zadovoljne obraze svojih sovražnikov v kapitalističnem taboru. Ker državnoželezniška uprava, odnosno avstrijska vlada nahujskana po meščanskih poslancih vseh kalibrov ni rešila železničarskih zahtev v smislu njih opravičenih želj, — zato so Tomschik, Kopač in drugi, izdajalci železničarskih interesov, železničarji sami pa, ki so se na vse pretege trudili razbiti enotno organizacijo, so nedolžne ovčice, ki niso drugega zagrešile, kakor pozabile obesiti na prvi kol ob cesti Tomschika, Kopača in še celo vrsto drugih sodrugov, ki so vedno priporočali izpopolnjevanje organizacije in proletarske solidarnosti. Mar ni to logika, ki nima para na vsem svetu in je torej gotovo železničarska specialiteta? Za glavo bi se prijel človek, ki vse to zasleduje in verjeti ne more, da se je to vzgojilo v dvajsetih letih napornega in požrtvovalnega dela. Srce ga mora boleti, če se ozre širim sveta, kjer socializem zmagonosno prodira in trga vezi kapitalističnega jarma. Toda ne tarnajmo! Rajje iščimo vzroke teh nesrečnih pojavov in skušajmo jih čimprej odpraviti. Socializem pri nas, — ki smo baje kulturni narod — ne more zmagovati, ker ga izvzemši par sodrugov — nihče ne pozna. Znanstvene razprave o tem vprašanju so pri nas enostavno nemogoče, ker nam manjka zato vseh predpogojev, kakor n. pr. našim bratom v sredini Afrike, kjer še danes edino le katoliški farji širijo rimsko kulturo. To je kamen zadržka in tega bo treba odpraviti za vsako ceno.

Socialistične izobrazbe nam manjka — in priznajmo pošteno — v tem oziru organizacije niso storile svoje dolžnosti. Neizvzemši železničarsko organizacijo, ki bi lahko to storila v največji meri, to smelo trdim. Pa ne samo organizacije, tudi posamezni sodrugji, ki bi to lahko storili, niso polagali potrebne važnosti na duševno izobrazbo in so, se naroda boječ, rajje čakali onih časov, ko bo mesto mane začela deževati socialistična veda na trde glave naših zemljanov. Reklo se bo: Majhen narod smo brez industrije in drugih modernih uredb. Res je to, ali ravno ker smo majhen narod, je tudi naš delokrog manjši in z nekoliko požrtvovalnosti bi se tudi v tem malem delokrogu doseglo uspehov. Ker tega nismo storili, zato smo danes priče dejstva, da so začele zmedene ideje separatizma skakati tudi čez naš kitajski zid in zato je tudi mogoče, da se vzroki neuspehov pišejo na rovaš dvajsetletnega dela, kar je seveda absurdno, toda v teh razmerah umljivo.

Neovržno dejstvo je, da praznuje danes nacionalizem svoje orgije in to povsod.

Gotovo je pa tudi, da mu bo sledilo grozno razočaranje vseh tistih, ki mu danes slepo verujejo. To nas pa nikakor ne sme zadrževati v defenzivi, temveč nasprotno naj bo povsod, da čimprej preidemo v najostrejšo ofenzivo in porušimo v tla vse kar se nam protivi odnosno skuša ovirati naš

napredek. Strokovne organizacije sploh in posebno še železničarji bodo morale svoj proračun preustrojiti in z dosedanje razmerno neznatne svote, ki je posvečena izobrazbi članov, bo morala nastati taka številka, ki bo res odgovarjala faktičnim razmeram. Na shodih in predavanjih se ne bo več imelo ljudem pripovedovati le o raznih groših, ki se jih lahko pridobi s pomočjo politične, strokovne in gospodarske organizacije, nasprotno pa jim bo treba odpreti oči in raztrgati oni zastor, ki jim onemogočuje prost pogled v bodočnost. Vedo socializma mora spoznati naš narod do zadnje pičice in potem bo dobil boljših okusov, kakor želje obešanja naših vodilnih sodrugov. Zabavljaj ne bo več čez svoje lastne tvorbe temveč mahnil bo po tistih, ki so pravi krivci njegove nesreče, kajti poznal jih bo. To bodi naš najbližji cilj in če ga v doglednem času dosežemo, potem bomo lahko z uspehom zadovoljni.

i. p.

Nevarnosti združništva.*)

Nismo bili sami, ki smo se podali v Trstu na polje konsumnega združništva. Dolgo pred našimi sta se osnovali v Trstu združji privatnih in državnih uradnikov, ki dosežata danes skupaj nad milijon kron letne razprodaje. In akoravno se v obeh združgah prodaja na upanje, se jima je posrečilo konsolidirati se, prihraniti si močne rezerve in sta v stanu nasprotovati težkočam, provzročnim po vedno naraščajoči draginji.

Vzpodbujeni morda po našem zgledu, so se podali za nami na polje združništva tržaški katoličani, ki so otvorili v mestu eno konsumno skladišče, in N. D. O., ki je otvorila dve skladišči v mestu in eno v Škednju. Skladišče katoliške zadruga se je že pred mesecem zaprlo, N. D. O. je pa zaprla svoja skladišča pred dnevi. (V petek 5. m. m.) Op. ured.)

Za zagovornike združništva ni prav nič razveseljivo dejstvo, da sta se ponesrečila obenem dva poskusa. Toda v obeh slučajih ne smemo iskati vzroka neuspehu v združnem načelu, marveč v napakah, ki so jih zakrivili organizatorji. Ker je pa pametno, da se od tujih in svojih napak učimo, bo dobro, ako preiščemo, in podčrtamo vzroke imenovanih neuspehov.

Ne govorimo o tem zategadelj, ker so bile imenovane zadruga v rokah naših političnih nasprotnikov. Storili smo tudi tedaj, kadar je šlo za zadruga, ustanovljene po socialistih, ki so propadle zaradi enakih napak. Govoriti pa moramo, ker ne bi bilo prav, da bi vsled imenovanih neuspehov, katere je zakrivila šibkost in nesposobnost organizatorjev, trpela združna ideja in propaganda.

Katoliška zadruga je prenehala po enem letu svojega obstanka. To pomeni absoluten in popoln neuspeh. Porodila se je v najtežavnejši trgovinski dobi, tedaj namreč, ko so starejše zadruga mogle koristno premagati krizo samo vsled dolgoletnih izkušenj in vsled dobre, razširjene in izpopolnjene organizacije. Dejstvo, da se je porodila katoliška zadruga v taki težavni dobi, je brezdvomno pospešilo njen konec. Toda poglavitna napaka je bila, da so si njeni ustanovitelji domišljali, da bo mogoč obstanek in razvoj katoliške zadruga v Trstu, kjer je absolutno pomanjkanje dobrih katoliških organizacij in močnih katoliških skupin, ki bi zagotavljale združji obstanek.

Med tem ko so se naše delavske zadruga držale strogo principa, da se ne otvori združno skladišče v nobenem okraju toliko časa, dokler ni vpisanih najmanj dvesto članov in gotovih odjemalcev, so si ustanovitelji katoliške zadruga domišljali, da bodo, koj ko bo otvorjeno prvo njihovo skladišče, leteli tja katoličani celega Trsta. Sedaj pa bodo morali ustanovitelji katoliške zadruga priznati, da so imeli prav oni katoličani, ki

*) Na željo sođr. Pittonija smo ta članek ponatisnili iz »Zarje«.

se niso bali pristopiti našim delavskim zadrugam, katere so ustanovili in vodijo socialni demokratje; nikoli se ni v njih zahtevalo od članov, da manifestirajo gotovo politično aji versko idejo in vsi uživajo enake pravice v vseh ozirih katoličani kakor židje, Nemci in Slovenci kakor Italijani.

Izkušeni zagovorniki združništva celega sveta so že ponovno obsodili tendenco, da se ustanavljajo v enem in istem kraju različne zadruga, diferencirane po politični ideji in po stroki. Idealna bi bila ena sama zadruga za celo mesto, kar seveda ni danes povsod lahko mogoče, zaradi različnih navad in zahtev posameznih stanov prebivalstva. Toda če že priznamo diferenciacijo navad in zahtev med srednjim slojem in delavstvom, ostane še vedno nesmiselno razlikovanje zahtev in navad po narodnosti in politični ideji. Konkurenca na polju združništva postane lahko usodepolna za napredek zadruga. Zato je naravnost zločin proti zdravi pameti in zoper združništvo ustanavljanje premnogih zadruga in združic, samo da se potem lahko reče: tudi mi imamo eno.

Nad vse ložje je shraniti pri življenju zolto organizacijo kakor konsumno zadruga. Konsumna zadruga je eminentno trgovsko podjetje, podvržena vsakdanjemu nadzorstvu in primerjanju članov. Ona mora dokazati vsak dan z dejstvi, t. j. z dobrim blagom in nizkimi cenami svojo življensko moč. Šibkosti in napake ni mogoče skrivati z usmiljenim molkom in z lepo donečimi besedami, kakaj one se takoj izpremene v finančne resnice. Vsako leto se mora predložiti bilanca, kjer morajo govoriti v prvi vrsti številke.

Zadruga N. D. O. so pa padle v največjo združno napako. Razprodajale so namreč na upanje. Živele so tri leta nebrihtno življenje in so bile končno uničene po kreditu. Tržaški delavci imajo v tem nov dokaz, kako prav da imajo ustanovitelji tržaških delavskih zadruga, ki z vso odločnostjo odklanjajo zahteve po razprodaji na kredit.

Mi se imamo zahvaliti samo dejstvu, da niso hotele naše delavske zadruga na noben način razprodajati na upanje, da so — ne propadle — temveč se konsolidirale in da lepo napredujejo.

Slovenske narodne zadruga so bržkone v prvem času odvzele tega ali onega člana našim delavskim zadrugam. Toda med tem, ko so naše zadruga z lahkoto poravnale tako škodo, so odstopivši člani izgubili v zadrugah razne podpore, dividende in izgubili bodo morda celo kapital. Neka uboga vdova z mnogimi otročiči je izgubila 126 kron podpore, zato ker je prišla njenega moža nesrečna misel, da je zapustil naše delavske zadruga in vstopil v slovenske narodne.

Želeti bi bilo, da bi delavstvo premišljevalo o teh dveh zgledih zgrešenega združništva in da bi agitiralo za naše delavske zadruga.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo so razdelile do 31. decembra 1911 za nad 4 milijone kron blaga; plačale so že 56.000 kron dividend in 25.000 kron podpor bolnikom, vdovam in sirotam.

To so uspehi modernega združništva in razprodaje proti štetemu denarju nasproti dvema nesrečnima poizkusoma in neuspehoma.

Valentin Pittoni.

Z južne železnice.

Zapisnik

seje personalne komisije skupine postajnega, prometnega in progovzdrževalnega osebja, sekcija slug.

(Dalje.)

22. točka.

Prožni vravnavalet stanujejo često v barakah, kjer opravljajo večalimanj službo hišnika ter so odgovorni za inventar v barakah. Vkljub temu pa se taka stanovanja cení kot naturalna stanovanja in prožni vravnavalet, ki v njem stanuje, dobi namesto stanarinske doklade le doklado 6 kron. Na ta način plačuje v najzadnjem stanarinskem razredu in v prvi plačilni stopnji nič manj nego 12 kron mesečno; stanarinska doklada znaša 18 kron, izplačanih pa

Afera Kopač - Zupančič.

Če se sploh nekaj podreja nesmislu, tedaj k temu spada dejstvo, polemizirati s figuro železničarske usode. — Zupančičem. Ker pa mu je zraslo čelo, trditi okrog železničarjev, da je dobil v pravdi proti Kopaču satisfakcijo, diktira nam čast ukaz, javno poboti, da je Zupančič od štirih sodnikov dobil klofuto, zbog katere bi se morala vrteti glava vsakemu človeku, ki je po taki »satisfakciji« sklenil pričeti življenje moža — in ne stare lotrijstvske avše.

Že v prvi instanci se je dokazalo, da je bil Zupančič res obsojen radi predolgega jezika, — in to od okrajne sodnije v Gorici. Dalje se je konstatiralo, da je bil Zupančič od ravnateljstva drž. žel. v Trstu kaznovan enkrat z denarno globo, drugi pot pa s predstavljajem kazenskim potom v Pulj. Konstatiralo se je, da beseda »tat« ni bila izrečena v smeri ovadbe — in to po pričah, ki so si stale v protislovju z jedino njegovo pričo, ki je to nenanico pod prisego potrdila.

Zupančič je na svoji odisejevi poti obvisel na trditvi, da je propadel zbog zastarelosti ovadbe. No, kdor količkaj ve o kazenski proceduri bo pritrdil, da preludira vsak sodni korak na formalnih vprašanjih. Tako soto storili tudi Zupančičevi sodniki, ki pa niso opustili, tudi in merito poseči v inkriminirane žaljivke in pretresti dokler niso zbili Zupančiču moralne maske raz obraza.

Vemo, da se zvija in kriči vsak kužek, če se mu stopi na rep. Za to se pa tudi Zupančiču vočigled njegovi moralni analizi, ne čudimo če ga boli udarec justice.

Naj le kriči — pokora železničarjev!

Železniška nezgoda v Zagorju ob Savi.

V ponedeljek je skočil osebni vlak št. 75, ki prihaja ob 1. uri 39 minut popoldan, pri zagorski postaji s tira. Odrhala se je skala v bližnjem hribu ter zadela s tako silo ob parni stroj, da je poskočil s tira. Odgovornost za nezgodo zadeva ravnateljstvo južne železnice, ker neče na tistem mestu postaviti nujno potrebne železniške čuvajnice, in niti zadostno ne da zavarovati proge. Poškovan ni k sreči nihče.

Nesreča na državnem kolodvoru v Šiški.

Jurij Cotman, 32-letni oženjeni premikač državne železnice je 23. m. m. zvečer na postaji v Sp. Šiški premikal vagone na železniški progi. Ko je hotel stopiti na neki premikajoči se voz, mu je spodrsnelo in je padel pod vagon na železniški tir, pri čemur mu je šlo kolo čez levo roko blizu rame. Pripeljali so ga v deželno bolnišnico, kjer so mu odrezali roko.

Roparski napad v vlaku. Pri postaji Gaisbach-Wartberg na Solnograškem so napadli trije neznanci v kupeju brzovlaka potnika, ki pa se jih je ubraul, nakar so pobegnili ter poskakali iz vlaka. Vendar so jih prijeli in izročili orožnikom. Pri enem roparju so našli nabit revolver in kloroform. Vsi trije roparji so bili preoblečeni v šoferje. Izročili so jih sodišču.

Glavo mu je odrgalo. V ponedeljek 22. m. m. se je zgodila na postaji Št. Vid. ob Glini strašna nezgoda. Pri premikanju brzovlakov 2 in 102 je zašel premikač Josip Oberdorfer pod lokomotivo in je bil takoj mrtev. Oberdorfer je bil eno leto poročen in zapuščal ženo z otrokom. Na istem mestu je bila pred poldrugim letom odrgala glavo lokomotiva kurjaču Feldbaumerju.

Iz železničarskih krogov. Zadnje dni je med železničarji krožila govorica, da nabirajo pod naravnost sijajnimi pogoji v Trstu avstrijske in nemške železničarje za novo otvoreno železnico v Orientu, katero da upravlja privatna družba avstrijskih in nemških akcionarjev v obratu, pod sijajnimi pogoji. Ni čuda, da se je vsak železničar takoj zanimal zato, in je bilo hitro vse pripravljeno odpotovati v nadi, da bi se nam tam doli kje na Turškem bolje godilo, kakor se nam v naši ljubi in pravični Avstriji godi. Po informacijah na pristojnem mestu v Trstu smo zvedeli, da je vse skupaj neresnično in najbrže domišljija kakšnega izstradanega

avstrijskega železničarja, kateri si je v mislih in duhu predstavljajal, kako bi bilo lepo, ko bi imeli železničarji take dohodke. Značilna pa je pozornost, s katero smo zasledovali govorico za »zadovoljnost«, ki vlada med železničarji in za življenske razmere ko je že na samo negotovo govorico pripravljeno vse odpotovati v nadi, da bi nam šlo boljše na Turškem kakor v Avstriji. Vsak izmed nas bi rad šel, na še oddaljenejši konec sveta, samo da bi nas naši službi primerno plačali. Slabo izpričevalo za upravo avstrijskih železnic in vlado, da je razširjeno tako mnenje med železniškimi uslužbenci. Sicer nam ob vsaki mogoči priliki obljubljajo boljše čase, toda žalostno je, da se tako trdovratno in krčevito drže gesla, da je »obljubiti in dati preveč«.

— **Azev-Böche.** Podlo denunciantstvo strojevodje drž. žel., Albina Böche na škodo sodr. Pribika, je med organiziranimi železničarji zbudilo ogorčenje kakor malokak atentat na našo stvar. Strojvodja Böche je denunciral direkciji, da je njegov tovariš Pribik (oče sedmih otrok), ukradel Valentinu Weissu, lastniku barake v prosti luki, dne 24. decembra p. l. v družbi dveh železničarjev sodček piva. Ovadba je odšla na drž. pravdnitvo. Sodr. Pribik je dobil dne 6. m. m. od policije vabilo, kateremu se je odzval in bil pridržan v zaporu. Stvar pa je sledeča: Sodr. Pribik si je za božič hotel v družbi svojih prijateljev kupiti sodček piva. Kupil ga je od Valentina Weissa na upanje ter ga spravil iz proste luke v stanovanje. Böche, povsod zvest policaj in volun ter osebni in politični nasprotnik Pribika, si je hotel pridobiti naklonjenost „višjih“ (pa naj velja kar hoče!) in zagrešil grdo denunciantstvo na katerega danes z gnjevom plujejo železničarji. Ta Azev bi vrgel na cesto starega kolego, kaj za to če strada ali umira lakote sedem njegovih nedoraslih proletarskih otrok z ženo, samo da si pridobi zaupanje „višjih“, nepošteno, a dobičkanosno priznanje na škodo svoje žrtve! Fej!!! Varujte in izogibajte se gal!

INOZEMSTVO.

Prva železnica v Tripolisu. Medtem ko je gospodarila doslej po Tripolitanijski samo vojna s svojimi barbarskimi izrastki, je zdaj storjen prvi korak za kulturuo osvoboditev dežele: ako se ne postavijo italijanskim načrtom nenadne ovire nasproti, se oglasi že 1. februarja prvi pisk lokomotive v Tripolitanijski. Zgraditi namreč nameravajo železnico iz Tripolisa do Ajncare. Seveda bo služila nova železnica sprva samo vojaškim namenom, toda pri gradnji se bodo ozirali na nje trajno uporabo in bo prva etapa železniškega omrežja, ki namerava Italija preprižiti z njim Tripolitanijsko. Predela in merila je izvršil inženjer Gullini. Prva železnica v Tripolitanijski je takozvanega kolonijskega tipa, to se pravi, da je ozkotirna železnica. Železnica bo baje imela 25 kilometrov povprečne hitrosti na uro in bo potemtakem možno priti od 1. februarja naprej v 15 minutah iz Tripolisa v Ajncaro.

Najdaljša železnica sveta. Dne 23. m. m. so otvorili v Novem Jorku najdaljšo železnico sveta, ki veže Key-West s Florido. Proga je dolga nad 2000 kilometrov. Stodvajset kilometrov železnice teče čez morje po jako spretno zgrajenih mostičkih, ki vodijo z otoka na otok.

Železniška nezgoda. Pri Centraliji v ameriški državi Illinois je zadel brzovlak z vso silo ob osebni vlak, ki se je bil ustavil, da se preskrbi z vodo. Mrtvi so štiri potniki, dvajset več ali manj poškodovanih.

Gospodarski pregled.

Važna ustanova zoper stanovanjsko mizerijo. — Zveza nižjeavstrijskih bolniških blagajn je povzela važno akcijo v stanovanjskem vprašanju. Bolniške blagajne, združene v navedeni zvezi, razpolagajo z 11 milijoni rezervnega sklada. Desetinko te vsote so bolniške blagajne namenile zgradbi malih

stanovanj za svoje člane. S to vsoto se da zgraditi za deset milijonov hiš s približno 4000 stanovanji — vsako stanovanje iz kuhinje, sobe in kabineta. Kakor znano, je treba za pomoč fonda za stanovanjsko oskrbo — dokler ne obvelja dodatni zakon — desetino stavbnega kapitala. Ostalih 20 odstotkov je dobiti na posodo. 50 odstotkov posojila na stavbno vrednost ni težko dobiti; taka posojila so pupilarno varna in jih sme dajati vsak denarni zavod. Ostalih 40 odstotkov posojila napravlja fond za stanovanjsko oskrbo pupilarno varne s svojo garancijo. Odtod izhaja, da morejo bolniške blagajne z enim milijonom postaviti delavskih hiš za deset milijonov. V to svrhu se ustanovi nov zavod na združni podlagi z omejeno zavezo. Denar, ki ga dobi od bolniških blagajn deloma kot deleže, deloma kot posojilo, mora obrestovati po 4 odstotke. — Vse predpriprave so že gotove in če vsa akcija gladko uspe, bo 2000 delavskih hiš že v l. 1912. pod streho. 2000 pa jih postavi l. 1913.

Kava se sceni. Iz zanesljivega vira poročajo, da se kava sceni in sicer za pet in pol marke pri petdesetih kilogramih, ali za 13 vin. pri kilogramu. Še pred kratkim so bile cene kavi jako visoke, kakor že desetletja ne in sicer iz popolnoma spekulativnih namenov. Kavni izkoriščevalci so šli celo tako daleč, da so lagali o slabi letini kave, češ da je mraz škodoval cvetju kavnih nasadov. Pred nekaj dnevi pa so prišli na svetlo številčni podatki o kavni letini in te številke so govorice spekulantom postavile na laž, kajti letina se je bila jako sijajno obnesla. In šele zdaj popolnoma razumemo sramotno dejanje kavnih kapitalistov, ki so dali pometati ogromno množino kave v morje, samo da bi ohranili cene kavi na stari višini. O tem sramotnem činu nenasitnega kapitalizma je »Železničar« že poročal. Kljub temu pa se spekulantom ni posrečilo, da bi javnost ne zvedela, da je bilo koncem decembra lanskega leta v rokah trgovine 8 in pol milijona vreč kave proti 7.9 milijonom pred enim letom. Konsum prejšnjega leta gotovo ni bil večji kakor 16 in pol milijonov vreč. Medtem ko so prihodnjo letino še pred kratkim splošno cenili na največ 7 milijonov vreč, so povišali zdaj to številko na 8 in pol do 9 milijonov, ker upajo, da bo močno deževje pospeševalo rast kavnih nasadov. Radovedni smo, ali se bodo cene podrobni prodaji kave prav tako naglo znižale kakor so se zvišale.

RAZNE STVARI.

Novoletna šala breslavskih sodrugov. — Breslavski policijski predsednik ves čas svojega uradovanja šikanira organizirano delavstvo. Pred letom je bil imel govoriti na velikem shodu avstrijski državni poslanec sodr. Jokl, a je predsednik prepovedal. Breslavski sodrugi so torej sklenili, da poklonijo temu birokratu za vse ljubeznivosti novoletno darilo posebne vrste. Na novega leta dan so sklicali zvečer volilni shod, ki se ga je udeležilo 1000 oseb. Za govornika so napovedali prejšnjega poslanca Böhle-Straßburga. Ker ta začetkom shoda še ni bil prišel, je podelil predsednik besedo govorniku »z juga«. Govornik »z juga« je govoril popolnoma v avstrijskem dialektu o avstrijskih razmerah in opozarjal breslavsko delavstvo na državnozbornske volitve. Ko je bil govornik končal in zaradi »skrajnega časa za odhod« zapustil zborovanje, je predsednik sporočil, da je bil govornik »z juga« avstrijski državni poslanec Jokl, ki mu je breslavski policijski predsednik pred letom prepovedal v Breslavi govoriti. Zborovali so dolgo trajno in viharno ploskali, ko so zvedeli za dobro pogojeno novoletno šalo. Policijskemu komisarju se je seveda obraz jako podaljšal, ali bilo je že prepozno, da bi posegel vmes.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Zidan most. Dne 7. m. m. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine naše organizacije. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi:

Firm Anton, predsednik; *Satler Andrej*, podpredsednik; *Vodišek Ivan*, namestnik; *Rožič Fran*, blagajnik; *Zupan Fran*, podblagajnik; *Stoschilzky Edvard*, zapisnikar; *Strubl Ivan*, namestnik; *Močivnik Andrej*, *Horjak Anton*, preglednika; *Gnezda Alojzij*, *Lokar Karol*, knjižničarja; *Likovnik Josip*, *Jelovšek Matija*, *Topolovec Mihael*, občorniki.

Zaupnikom so izvoljeni sedeči sodrugi: Za Trbovlje: *Martinšek Fran*, *Vizjak Ant.*, za Zagorje: *Zimšek Fran*, *Goršek Anton*, *Urh Mihael*; za Zidan most: *Tušar Stefan*, *Logar Josip*, *Muser Viktor*, *Krohné Alojzij*.

Blagajniki za zunanje postaje: za Trbovlje: *Zabkar Karol*, za Zagorje: *Urh Mihael*, za Hrastnik: *Tutner Ivan*; za kurilnico v Zidanem mostu: *Krohne Alojzij*.

Trst II. Dne 20. m. m. se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine II. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi:

Fran Padar, predsednik; *Josip Kreuzer*, podpredsednik; *Anton Vaidič*, blagajnik; *Alojzij Jonke*, II. blagajnik; *Jakob Sadel*, I. zapisnikar; *Ljudevit Vencajz*, II. zapisnikar; *Karol Gupf*, knjižničar; *Fran Konič*, namestnik; *Fran Čec*, *Anton Škerbec*, *Rudolf Ličof*, *Avgust Fromm*, *Ivan Erath*, *Josip Harmel*, *Ivan Kurnik*, *Blaž Krempuš*, *Fran Meze*, *Leopold Pajer*, *Josip Plavec*, odborniki, *Rudolf Wirtitsch*, *Vincenz Wertschnik*, *Anton Kügerl* nadzorniki.

Vodstvo skupine Trst II. pozivlja člane, ki so zaostali s svojimi prispevki, da jih čimprej poravnajo, ker sicer izgubijo vse članske pravice, ako zaostanejo nad tri mesece.

Člani, ki imajo iz društvene knjižnice izposojene knjige, naj le-te vrnejo do 15. t. m. da se more knjižnico natančno pregledati.

Nadalje naj prinesejo člani svoje knjižice blagajniku da pritisne pečat glede mesečnih prispevkov.

Pragersko. Dne 26. januarja t. l. se je vršil na Pragerskem občni zbor, na katerem se je poročilo dosedanega odbora z zadovoljstvom vzelo na znanje.

Pri drugi točki je bil izvoljen sledeči odbor: *Alfred Pičnin*, predsednik; *Rudolf Milleregger*, podpredsednik; *Peter Vidovič*, blagajnik; *Fran Drha*, II. blagajnik; *Barte Ralaj*, zapisnikar; *Fran Vindiš II.*, II. zapisnikar; *Ljudevit Ogrinc*, *Josip Dečman*, knjižničarja; *Alojzij Prenner*, *Alojzij Nekrep*, kontrola; *Ivan Rus*, *Ivan Plohl*, *Fran Paj*, podblagajniki; za progno: *Slov. Bistrica*: *Ivan Babroš*; *Grobelno*: *Fran Čretnik*; Namestniki: *Kos*, *Preložnik*, *Kirbiš*, *Dolničar Vincenc*, *Brglez*, *Reitmajer*, *Kovačič in Drolc*.

K tretji točki dnevnega reda: »Kaj pričakujejo železničarji od parlamenta«, je poročal sodr. *Kopač*, ki je v poljudnem, enournem govoru obrazložil zadnjo parlamentarno akcijo v prilog železničarjem in žel zato obče odobravanje.

Nato je po krepkem pozivu k vstopu v železničarsko organizacijo predsednik zaključil zelo dobro obiskan občni zbor.

Konferenca južnoželezniškega vlakospremnege osobja v Mariboru.

Dne 28. januarja t. l. se je v Mariboru v gostilni »Puntigamer Bierhalle« vršila konferenca južnoželezniškega vlakospremnege osobja z dnevnim redom:

1. Želje in pritožbe vlakospremnege osobja južne železnice in zavzemanje stališča (in sicer glede zadnjega napredovanja, d. ločitve končne plače, individualno zenačenje ostrin, poldrugokratno vračunanje službene dobe pri pokojnini itd.)

2. Splošnosti.
Navzočih je bilo 27 delegatov, ki so zastopali 16 krajevnih skupin. Centralo sta zastopala sodruga *Rudolf Weigl* in *Adolf Müller*, tržaško tajništvo pa sodrug *Kopač*. Nadalje so bili navzoči: strokovni tajnik sodr. *Topf*, en zastopnik društva sprevodnikov (Kondukteurverein) in 9 gostov.

Konferenci je predsedoval sodr. *Viertler* iz Inomosta, zapisnikar pa je bil sodrug *Reichsstätter* iz Maribora.

Poročevalec sodr. *Scheibein* iz Inomosta je v skoraj dve uri trajajočem govoru pojasnil vse boje za zboljšanje prejemkov in službe vlakospremnege osobja.

Sodr. *Weigl* je poročal o delovanju centrale in pogajanjih pri južni železnici, ter se skliceval na tozadevna poročila v 4. in 5. številki »Eisenbahnerja« 1911 (gl. »Železničarja« št. 4. in 5. IV. letnik 1911.)

Po daljši debati, v kateri so vsi delegatje zavzeli svoje stališče in izjavili, da bodo storili vse potrebno za agitacijo in organizacijo, so bili soglasno sprejeti sledeči sklepi:

1. Centrala naj priredi shode na vseh postajah, kjer je vlakospremno osobje. Na teh shodih naj se poroča o zahtevah.

2. Mesto bivšega zastopnika zaviračev v delavskem odboru naj se pokliče namestnika *Tschurtschenthalerja* iz Maribora.

3. Zahteve vlakospremnege osobja, stavljenе na državni konferenci naj novo izvoljeni člani personalne komisije o vsaki priliki na novo vlagajo toliko časa, da se ugodno rešijo.

Končno se še sklene ustanovitev odpornega sklada, ki ima svojo centralo v Gradcu. Iz tega sklada se bo plačevalo stroške za agitacijo, konference vlakospremnege osobja itd. Namenjen pa je tudi v podporo članom. Mesečni prispevek je za sedaj določen na 20 vinarjev.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil konferenco.

Vršijo se sledeči shodi:

Na **Jesenicah** dne 3. februarja 1912 ob 8. uri zvečer v gostilni pri *Mesarju javen železničarski shod* z dnevnim redom: 1. organizacija; 2. posmrtna odpravnina; 3. slučajnosti.

Trst I. Dne 5. februarja 1912 ob 8. uri in pol zvečer redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

Trst. Dne 6. t. m. ob 1/8. uri zvečer se vrši v Delavskem domu v Trstu

protestni shod

državnih železničarjev z dnevnim redom:

1. Nameravano poslabšanje delavskih prejemkov;
2. Uvedba akordnega dela;
3. Slučajnosti.

Železniško ministerstvo namerava uvesti akordno delo in premijske prejemke. Vsled tega upa z manjšim številom delavcev vzdrževati delo. Pa tudi avtomatično pomikanje delavcev iz enega plačilnega razreda v drugega namerava ministerstvo poslabšati na ta način, da bi kvalificiran delavec napredoval v plači le vsake tri leta za 20 vinarjev, nekvalificiran pa vsake tri leta za 10 vinarjev.

Da odločno protestirate proti tej nakani, se mnogobrojno vdeležite tega shoda. Nihče naj ne manjka!

Nabrežina. Dne 8. februarja § 2. — shod kurilniških delavcev. Shod se vrši pri *Pirjevki*.

Trst IV. Dne 9. januarja 1912 ob 7. uri zvečer občni zbor v gostilni »International«.

Na **Jesenicah** dne 10. februarja 1912 ob 8. uri zvečer v gostilni pri *Mesarju redni občni zbor* z običajnim dnevnim redom.

Državna konferenca čuvajev se vrši v ponedeljek dne 12. februarja 1912 ob 9. uri predpoldne na Dunaju v Delavskem domu v X. okraju.

Dnevni red:

1. Zahteve čuvajskega osobja in zavzemanje stališča. 2. Slučajnosti.

Trst. Dne 16. februarja 1912 zborovanje strojevodij v Delavskem domu.

Trst. Dne 17. februarja 1912 ob 8. uri in pol zvečer javen železničarski shod v Delavskem domu.

Naznanilo tajništva.

Skupinam in vplačevalnicam Spl. pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo naznanjamo, da smo založili slovenske in italijanske pristopne izjave za posmrtno-odpravninski sklad. V slučaju potrebe naj jih torej skupine naročajo pri *Železničarskem tajništvu v Trstu, ulica Boschello 5.*

Iz organizacije.

Jesenice. Sodrugi, ki imajo iz naše knjižnice izposojene knjige, naj iste zanesljivo vrnejo do 10. februarja t. l., da se omogoči pregled.

Vodstvo skupine.

Čistnica uredništva.

Pragersko. Radi pomanjkanja prostora prihodnjic.

Trst. Ravnotako.

Dopisnike prosimo, da pišejo dopise, ki so namenjeni za »Železničarja« v slovenskem jeziku, ker nam primankuje čas za prevajanje.

Usebina št. 2. z dne 15. januarja 1912.

Članki: Revolucija in postavnost. Novoletno darilo strojnemu osobju. Z južne železnice (Dalje). Zvišanje dohodkov osobja c. kr. državnih železnic.

Dopisi: Jesenice. Ljubljana dolenski kolodvor. Čudna znamenja. Idilične razmere na dolenski železnici. Vsa naša kritika — marš nazaj! Grundnerjevo kraljestvo. Društvo kurjačev.

Domače vesti: Šusteršič — krajski deželni glavar. Lokomotiva zgrabila štiri izletnike. Propad konzuma N. D. O. Sklicanje socialno zavarovalnega odseka. Samomor v brzovlaku. Železniška nesreča v Plaveh.

Inozemstvo: Roparski napad na vlak. Železniška nezgoda pri Parizu. Železnica na morju.

Gospodarski pregled: Sladkor se sceni. Raznoterosti: Bestialnost. Rast avstrijskih mest.

Poročila o shodih: Borovnica. Ljubljana. Trst I.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
— in časnikov v vseh jezikih. —

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Zarja.**

Izdajatelj in odgovorni urednik *Josip Kopač.*

Tiska *Dragotin Priora* v Kopru.